

ПОНЯТТЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО СТАТУСУ СУБ'ЄКТІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОЇ БЕЗПЕКИ І ПОРЯДКУ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ

Руслан Володимирович ГЕРАСИМЧУК,

*аспірант Харківського національного
університету внутрішніх справ
<https://orcid.org/0000-0003-0490-5045>*

У процесі забезпечення публічної безпеки і порядку на регіональному рівні приймає участь велика кількість різноманітних організацій та фізичних осіб, які різняться між собою структурою та змістом їх адміністративно-правовому статусі. Розбираючись із сутністю останнього зауважимо: слово «статус» (від латинського «status» - положення) характеризує стан, положення, місце кого або чого-небудь [1]. Так, в соціології статус визначає місце людини в суспільстві, пов'язане з певними правами та обов'язками; становище індивіда і соціальної групи щодо інших індивідів та груп, яке визначається за соціально вагомими для цієї суспільної системи ознаками (освітніми, фаховими, релігійними тощо). Соціальний статус охоплює різноманітну і водночас узагальнюючу характеристику становища індивіда: професію, фах, характер праці, посаду, матеріальне становище, політичну належність, ділові зв'язки, національність, релігійність, вік, стать, сімейний стан, родинні зв'язки тощо. Соціальний статус поділяють на спадковий, тобто одержаний людиною від народження (раса, стать, національність), і досягнутий, тобто набутий власними зусиллями індивіда. Частіше такий статус пов'язують з посадою на місці роботи [2, с.128; 3, с.22].

В правовій теорії дефініція правового статусу є схожою із соціологічною, однак надається характеристика не людині, а суб'єктам права (фізичним та юридичним особам); на заміну «місця в суспільстві» визначається положення в системі суспільних відносин. Так, правовий статус описується, як стабільний, юридичний стан суб'єкта, який включає правосуб'єктність в єдності з загальними (конституційними) правами та обов'язками [4; 5; 6, с.28].

Адміністративно-правовий статус є відгалуженням класичного правового та більш вузьким за змістом, але при цьому має декілька важливих особин на які наголошувало багато науковців. На думку Н.В. Гудими, адміністративно-правовий статус – це система обов'язків, прав і повноважень як окремих органів державного управління, так і відповідних посадових осіб, щодо яких законами або нормативними правовими актами такі обов'язки, права і повноваження визначаються [6, с.82]. С.Г. Стеценко зазначає, що адміністративно-правовий статус – це сукупність прав, обов'язків та гарантій їх реалізації, закріплених в нормах адміністративного права. В основі адміністративно-правового статусу лежить адміністративна правосуб'єктність. Вчений наголошує: «Кожний суб'єкт адміністративного права має свій варіант притаманного йому адміністративно-правового статусу. Чинники, що впливають на прояви адміністративної дієздатності (вік, стать, стан здоров'я, належність до певних соціальних груп), також видозмінюють характеристики адміністрати-

вно-правового статусу» [7, с.90]. М.А. Бояринцева у своєму дисертаційному дослідженні дійшла висновку, що адміністративно-правовий статус – це встановлена законом та іншими нормативно-правовими актами система прав та обов'язків суб'єкта, яка реалізується через суспільні відносини у сфері державного управління та забезпечується системою юридичних гарантій на участь в управлінні державними справами і задоволення публічних та особистих інтересів через діяльність державної влади та органів місцевого самоврядування [8, с.75]. У розумінні О.М. Круглова адміністративно-правовий статус – це правове становище фізичної або юридичної особи в системі адміністративних правовідносин. Даний статус характеризується об'ємом і змістом адміністративної правосуб'єктності, яку утворюють адміністративна правоздатність та дієздатність. Адміністративно-правовий статус встановлюється перш за все Конституцією України, актами органів представницької влади, указами Президента України. У формуванні і особливо у реалізації цього статусу значна роль належить органам виконавчої влади. В багатьох випадках саме актами органів виконавчої влади конкретизуються права та обов'язки, встановлені у загальному вигляді конституціями та окремими законодавчими актами [9, с.31].

Узагальнюючи вищевикладене можемо констатувати, що найбільш важливими аспектами, які характеризують поняття адміністративно-правового статусу суб'єктів забезпечення публічної безпеки та порядку зокрема:

1) підґрунтям такого статусу є не всі юридичні положення, а лише ті, що містять в собі адміністративно-правові норми закріплені у законодавчих актах та підзаконних документах, в тому числі й відомчих актах виданих уповноваженими органами державної влади;

2) адміністративний статус характеризує положення суб'єкта адміністративного права (фізичної або юридичної особи) в системі адміністративно-правових відносин, які виникають в контексті забезпечення публічної безпеки та порядку;

3) адміністративно-правовий статус розкривається у притаманній суб'єкту адміністративного права правоздатності та дієздатності, тобто, наявності відповідних суб'єктивних прав та юридичних обов'язків в галузі публічного управління.

З огляду на зазначене вище, під адміністративно-правовим статусом суб'єктів забезпечення публічної безпеки та порядку на регіональному рівні слід розуміти закріплену в нормах адміністративного права сукупність елементів, що визначають місце певного суб'єкта в системі правовідносин, які виникають в досліджуваній сфері суспільного життя. Ключовими елементами такого статусу є адміністративна право- та дієздатність, тобто наявність суб'єктивних прав та юридичних обов'язків в державно-владній галузі, а також можливості їх реалізовувати.

Список використаних джерел:

1. Білодід І.К. Словник української мови: в 11 томах. Том 9, 1978. Стор. 671.
2. Павличенко П. П., Литвиненко Д. А. Соціологія. Навчальний посібник. К.: Лібра, 2000. 254 с.
3. Бояринцева М.А. Адміністративно-правовий статус громадянина України: дисертація / М.А. Бояринцева // Київ: Національна академія наук України Інститут держави і права ім. В.М. Корецького. 2005. 213 с.

4. Алексеев С.С. Общая теория права. Т.2. М., 1982. С. 142-143.
5. Халфина Р.О. Общее учение о правоотношении. М., 1974. С.123-126.
6. Тенгизова Ж.А. Конституционно-правовой статус Кабардино-Балкарской Республики- субъекта Российской Федерации: диссертация / Ж.А. Тенгизова // СПб.:РГБ, 2006. 206 с.
7. Стеценко С. Г. Адміністративне право України : [Навчальний посібник]. К.: Атіка, 2007. 624 с.
8. Загородня Н.В. Адміністративно-правовий статус громадянина України. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2018. №33. С.75-77.
9. Круглов О.М. Доказування і докази у справах про адміністративні правопорушення посадових осіб: дисертація. Харків: Запорізький юридичний інститут МВС України. 2003. 222 с.